

Odporúčanie prijať metodiku ENTOS

Projekt Erasmus:
„ENTOS – podnikanie prostredníctvom
športu“

Obsah

1	Úvod.....	3
2.	Popis medzinárodnej vzdelávacej a tréningovej aktivity (LTTA).....	4
3.	Potenciálny vplyv na formálny a neformálny vzdelávací systém.....	11
4.	Všeobecné ustanovenie o tom, ako udržať podnikateľské vzdelávanie a šport ako nástroj rozvoja komunity a sociálnej intervencie.....	18
5.	Záver	19

1 Úvod

ENTOS mení spôsob, akým vidíme vyučovanie telesnej a športovej výchovy a týmto odporúčaním sa s vami chceme podeliť o dôvod, prečo by ENTOS mali prijať rôzne školy a športové organizácie.

ENTOS je inovatívny Erasmus projekt strategického partnerstva, ktorý spája dve dôležité oblasti vzdelávania a európske priority.

Prvou oblasťou je potreba rozvíjať podnikateľské zručnosti a kompetencie študentov spôsobom, ktorý ich v budúcnosti podporí pri hľadaní úspešného uplatnenia sa na trhu práce.

Druhou oblasťou je zlepšenie profesijných kompetencií učiteľov telesnej výchovy nielen v oblasti kompetencií súvisiacich so športom, ale aj v oblasti podnikania. Ďalším prínosom ENTOSu je, že dokáže motivovať mladých ľudí k športu, a teda k zdravému životnému štýlu.

Inovácia projektu spočíva v spojení všetkých týchto oblastí do jedného celku založeného na rozvoji 5 podnikateľských kompetencií bez potreby ďalších finančných zdrojov alebo zvyšovania kvalifikácie a akéhokoľvek ďalšieho vybavenia.

Inovatívna metodika bola vytvorená 5 partnermi v rámci silného a profesionálneho partnerstva pozostávajúceho z dvoch stredných odborných škôl (Obchodná akadémia, Bolečkova 2, Nitra, Slovensko a Panevežio mokymo centras z Litvy), vzdelávacej organizácie z Malorky (Education in Progress, EiP Španielsko), odborníka na podnikanie (Materahub z Talianska) a Thessaly University v Grécku, odborníka na vyučovanie športu.

Vplyvom ťažkej pandemickej situácie začalo partnerstvo realizovať projekt v roku 2020 teoretickým výskumom s cieľom nájsť najlepšie príklady podnikateľského vzdelávania prostredníctvom športu a hier v Európe. Do výskumu sa zapojilo 78 učiteľov športu (vrátane profesorov telesnej výchovy) s priemerným vekom 45 rokov a 256 študentov s priemerným vekom 17 rokov. Cieľom bolo zhromaždiť kvantitatívne údaje od jednotlivých cieľových skupín a vytvoriť tak kvalitný obsah metodológie ENTOS. Prvý intelektuálny výstup projektu (Competence Framework) je na stiahnutie tu: <https://www.entos.eu/sk/projekt.html>.

Ako referenčný nástroj pre náš výskum a vývoj ENTOS Tréningový balíček sme použili EntreComp Framework. Na základe zozbieraných údajov sme vytvorili 5 modulov, ktoré možno nájsť ako materiál na stiahnutie na webovej stránke ENTOS v časti „Školenie“ <https://www.entos.eu/en/training.html> v 6 jazykoch a ako online školenie v anglickom jazyku na platforme ENTOS (<https://platform.entos.eu/>), prostredníctvom ktorej môžu učitelia telesnej výchovy, športoví tréneri, študenti športu a ďalší zúčastnení objaviť metodológiu ENTOS založenú na teórii, ale aj na konkrétnych cvičeniach pre študentov a získať potrebné vedomosti a zručnosti na implementáciu metodiky ENTOS do vlastných športových hodín. Cvičenia navrhnuté na platforme sa považujú za základ k používaniu metodiky, ale partneri projektu vítajú akékoľvek nové aktivity a učitelia sú povzbudzovaní k rozvíjaniu svojich vlastných aktivít. Budeme radi, ak vytvoríte nové aktivity, ktoré obohatia Tréningový kurz ENTOS.

Účinnosť ENTOSu bola testovaná počas medzinárodnej vzdelávacej a školiacej aktivity (LTTA) medzi 19 učiteľmi telesnej výchovy a športovými trénermi z 5 rôznych krajín a 60 študentmi z hostiteľskej školy na Slovensku, spätnej väzbe sa budeme venovať na ďalšom mieste v tomto dokumente.

Ďalšie dôležité informácie nájdete na stránke projektu www.entos.eu a všetky vytvorené školiace materiály sú bezplatne dostupné na platforme projektu <https://platform.entos.eu>

Odporúčame prečítať si tento dokument, aby ste získali relevantné informácie, ktoré môžu byť pre vás užitočné, môžu inšpirovať vašu prácu a pomôžu Vám pripojiť sa k našej komunite a propagovať metodológiu ENTOS.

2. Popis medzinárodnej vzdelávacej a tréningovej aktivity (LTTA)

Medzinárodná vzdelávacia a tréningová aktivita projektu ENTOS sa konala na Obchodnej akadémii, Bolečkova 2, Nitra, od 21. 11. 2022 do 25. 11. 2022. 60 študentov Obchodnej akadémie malo možnosť vyskúšať si vybrané aktivity z každého modulu. Každý modul predstavoval inú kompetenciu (Učenie sa prostredníctvom skúseností; Zvládanie neistoty, nejednoznačnosti a rizika; Kreativita; Prevzatie iniciatívy; Sebauvedomenie a sebaučinnosť). Vo všeobecnosti študenti ocenili takmer všetky cvičenia a prejavili pozitívny vzťah k

myšlienke ENTOS. Pochopili dôležitosť zlepšovania prezentovaných kompetencií a čo to pre nich môže znamenať v ich budúcom živote a kariére. Na otázku, či by chceli takéto aktivity zaradiť do svojich denných činností, vyjadrili kladný postoj.

EiP malo na starosti predstavenie EntreComp Framework-u a MODULU 1 o učení sa prostredníctvom skúseností počas prvého dopoludnia, ako aj ich zaškolenie pre praktické využitie. Popoludňajší čas patril študentom, ktorí dostali stručné informácie k teoretickej časti modulu (a to: Učenie sa prácou, Sebaúcta a Učenie sa cez chyby) a následne sa venovali praktickým cvičeniam. Fyzické aktivity vybrané na realizáciu tohto modulu boli založené na aktivitách jogy a akrojogy, pretože EiP chcelo projektu poskytnúť úplne inovatívnu aktivitu v oblasti telesnej výchovy, pretože v meste Palma de Mallorca sa akrojoge venuje široká komunita ľudí a tento sport sa teší veľkej obľube, hoci sa v školách nepraktizuje. Všetci účastníci- učiteľia aj žiaci, boli skutočne radi, že dostali túto príležitosť. Ocenili, že mohli bližšie spoznať a vyskúšať túto novú disciplínu a vyjadrili, že chcú pokračovať v praktizovaní akrojogy, preto budeme študentov a učiteľov trénovať v špecifických fyzických zručnostiach, ktoré si akrojoga vyžaduje, a to ponukou vzdelávacích kurzov v Palma de Mallorca. Na pripravované kurzy sú aj pozvaní záujemcovia do zahraničia a odborníci zo škôl.

Univerzita v Tessaly bola zodpovedná za to, že počas dopoludnia predstavila zúčastnenému personálu Rámcový modul EntreComp MODUL 2 „Vyrovnanie sa s neistotou, nejednoznačnosťou a rizikom“, ako aj za praktický výcvik na vyučovacích hodinách a priamo v telocvični. Popoludní sa tréneri venovali študentom, ktorí boli na začiatku oboznámení s teoretickými východiskami a a sprevádzaní niekoľkými úvodnými radami o teoretickej časti modulu, teda o spôsoboch, ako sa vysporiadať s neistotou, nejednoznačnosťou a rizikom, po ktorých nasledovali orientačné praktické cvičenia vychádzajúce z rovnakej témy. Tieto cvičenia umožnili zúčastneným študentom nájsť si vlastné spôsoby, ako sa vyrovnáť s neistotou, nejednoznačnosťou a rizikom.

Fyzické aktivity zvolené na realizáciu tohto modulu boli založené na skupinových aktivitách, pretože Univerzita v Tessaly si vytýčila cieľ ponúknuť projektu a účastníkom príležitosť rozvíjať schopnosť „vyrovnať sa s neistotou, nejednoznačnosťou a rizikom“ v sociálnych väzbách, aby sa v rámci svojej skupiny stali schopnými. aby dokázali rýchlo a flexibilne zvládať vyvíjajúce sa situácie, a to aj napriek nestálemu prostrediu, v ktorom sa nachádzajú či už v škole alebo v každodennom živote.

Aby sme sa vysporiadali s neistotou, nejednoznačnosťou a rizikom, je dôležité, aby sme mali rozvinutú schopnosť identifikovať príklady rizika vo svojom vlastnom prostredí, skúmať

osobné spôsoby dosiahnutia výsledkov, efektívne opísať riziká spojené s jednoduchou činnosťou, pri ktorej niekto sa zúčastňuje. Pre študentov to tiež znamená, že majú možnosť rozvíjať diskusné zručnosti o dôležitosti porozumenia informáciám pri znižovaní neistoty, nejednoznačnosti a rizika, ako aj možnosť hľadať spôsoby, ako robiť rozhodnutia, keď sú informácie neúplné, pričom treba zvážiť riziká aj očakávané prínosy akcie.

Po absolvovaní budú účastníci schopní posúdiť subjektívne vnímané riziká v každom podnikaní alebo úsilí, ktoré vykonajú v budúcnosti, pretože sa zmenia podmienky a budú môcť hodnotiť dlhodobé vysokorizikové investície pomocou štruktúrovaného prístupu, ako je to opísané v tomto module.

Obchodná akadémia v Nitre bola lídrom pre Modul 3 – Kreativita. V rámci školenia si študenti precvičili 3 aktivity zamerané na rozvoj kreativity. Boli dobrým príkladom toho, že ľudská kreativita je neobmedzená a dá sa rozvíjať po celý život. Proces nemusí byť riadený, jednoducho sa môže spustiť, keď sa objaví dobrá príležitosť. Bolo zaujímavé sledovať, ako si žiaci vedia poradiť s rôznymi situáciami, aby uspeli v pohybových aktivitách. Okrem toho si užili súťažnú atmosféru a zábavu, ktorú priniesli vybrané cvičenia. Takéto aktivity určite využijeme na „osvieženie“ hodín telesnej výchovy.

Pre MODUL 4 na tému „Prevziať iniciatívu“ Materahub vybral tri aktivity, ktoré najlepšie reprezentujú schopnosť „iniciovať proces, ktorý vytvára hodnotu prijímaním výziev, konaním a prácou nezávisle na dosahovaní cieľov, držaním sa zámerov a vykonávaním plánovaných úloh“ (definícia EntreComp). Aktivita zvolená pre časť modulu zameranú na rozvoj vedomostí bola zameraná na empatiu. Preteky v empatii boli vybrané ako spôsob na zdôraznenie potreby rozvíjať poznanie seba samého a poznanie druhých s cieľom prevziať iniciatívu, pričom tieto znalosti sa získavajú prostredníctvom procesu empatie a emocionálnej inteligencie. Pre sekciu rozvoja zručností je jedným z dôležitých aspektov pri vykonávaní akcie preberania iniciatívy schopnosť robiť rozhodnutia a riešiť problémy. Pre túto činnosť, ktorá zahŕňala prekážkový beh, boli zdôraznené predstavy o očakávaní, kritické myslenie a kreativita. Posledná časť modulu bola zameraná na rozvoj postojov, ktorý zdôraznil potrebu vodcovstva a integrity prostredníctvom koučovacej rolovej hry. Po každej aktivite nasledovala fáza reflexie, ktorá predstavovala dôležitý krok v rozvoji povedomia, porozumenia a schopnosti prevziať iniciatívu.

Posledným modulom tréningového programu bol MODUL 5 „Sebavedomie a sebaúčinnosť“ predstavujúci životne dôležité zručnosti pre každého, bez ohľadu na vek alebo sociálne

postavenie. Školenie bolo rozdelené do dvoch častí – teoretickej a následnej praktickej s pilotovaním niektorých aktivít ponúkaných v module. Sebaúčinnosť a sebauvedomenie sú v EntreComp opísané ako „reflektujúce svoje potreby, aspirácie a želania v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte; dokázať identifikovať a posúdiť svoje individuálne a skupinové silné a slabé stránky; veriť vo svoju schopnosť ovplyvňovať priebeh udalostí napriek neistote, neúspechom a dočasným zlyhaniam“. Počas dopoludňajšieho stretnutia Centrum odborného vzdelávania a prípravy z Panevėžys prezentovalo účastníkom teoretické poznatky o sebauvedomení a sebaúčinnosti a po teoretickom stretnutí nasledovali praktické aktivity k modulu 5, ako napríklad „Sport 4 All“, „Skupinové žonglovanie“ a „Mindful Walking“. Všetky aktivity boli zamerané na rozvoj sebauvedomenia a vlastnej účinnosti prostredníctvom pohybových športových aktivít. Nový spôsob vyučovania telesnej výchovy viedol žiakov k aktivite, aj keď na začiatku boli niektorí žiaci voči cvičeniam skeptickí.

Prínosy a dopady

Študentov sme požiadali, aby poskytli spätnú väzbu po každom module. Dostali jednoduché pracovné listy, v ktorých mohli každú aktivitu zhodnotiť a vyjadriť svoje dojmy. Záver nebol prekvapivý, keďže sme mohli vidieť ich zapojenie počas všetkých testovacích hodín. Aktivity ich bavili viac ako tradičné športové hodiny, uvedomovali si nadobudnuté kompetencie a ukázali aj zlepšujúce sa medziľudské vzťahy medzi ľuďmi na hodinách.

Súhrn spätnej väzby od študentov pre každý modul je nasledujúci:

o Module 1 – Učenie sa skúsenosťami

Študenti si uvedomujú, že neúspech nemusí byť nutne zlý. Ak sa z neho poučíme a využijeme ho na zlepšenie, môže slúžiť ako motivačný nástroj. Každá akcia, ktorú podnikneme, dokonca aj tá neúspešná, je krokom k úspechu, pretože sa môžeme poučiť z vlastných chýb. To posilnilo sebavedomie žiakov bez toho, aby sa hanbili „zlyhať“ pred ostatnými.

Študenti trénujú akrojógu

o Module 2 – Vyrovnanie sa s istotou, nejednoznačnosťou a rizikom

Študenti prejavili uvedomelosť a chápu, že každá akcia má dôsledky, čo znamená, že by sme na ne mali myslieť dopredu a byť na ne pripravení. Rozdiel medzi rizikom a neistotou si však príliš neuvedomujú. Len niekoľko z nich si uvedomovalo, že keď uvažujeme o riskovaní, malo by sa zakladať na našich schopnostiach. Na druhej strane chápu, že byť flexibilným je dôležité, pretože musíme byť pripravení na čokoľvek, čo nám príde do cesty.

Vyrovnanie sa s istotou, nejednoznačnosťou a rizikom

o Module 3 – Kreativita

Študenti si uvedomujú, že spolupráca, komunikácia a tímová práca sú dôležitými súčasťami kreativity, pretože „nápady môžu vyvolať nové nápady“. Vyjadrili názor, že vnútorná motivácia je dôležitejšia ako vonkajšia. Práca v tímoch ich motivovala k vyšším výkonom, pretože nechceli sklamať svojich priateľov. Uvedomujú si, že spolupráca a vytváranie sietí sú dôležitými atribútmi kreativity.

Žiaci si trénujú svoju kreativitu

o Module 4 – Prevzatie iniciatívy

Študenti boli empatickí a uvedomovali si dôležitosť iniciatívy pri jednaní s inými ľuďmi. Študenti si uvedomujú aj dôležitosť vodcovstva, ale len málo z nich je schopných viesť iných ľudí k dosahovaniu stanovených cieľov. Mnohí z nich sú stále neistí a radšej neprezentujú svoje nápady. Študenti vyjadrili povedomie o dôležitosti lídra alebo kouča. Uvedomujú si, že majú obrovský vplyv na životy ľudí a mali by sa podľa toho aj správať.

Činnosti na školenie prevzatia iniciatívy

o Module 5 - Sebauvedomenie a sebaúčinnosť

Študenti si uvedomujú, že každý neúspech je príležitosťou poučiť sa z urobených chýb. Uvedomujú si, že ak sa niečomu venujú hodiny, môžu sa zlepšiť v čomkoľvek.

Školiace aktivity pre tréning sebauvedomenia a sebaúčinnosti

Ďalšie spätné väzby

EiP zaviedlo Metodiku ENTOS počas niektorých aktivít s známymi pod názvom Job-Shadowing. V rámci tohto typu skúseností sme dostali skvelú spätnú väzbu od spoločnosti Šolski centrum Nova Gorica (<https://www.entos.eu/en/feedback/82-entos-job-shadowing-in-palma-for-3-slovenian-teachers.html>), ktorí plánujú spolu so Šolski centrom Srečka Kosovela Sežana ísť do Palma de Mallorca a zaškoliť sa v metodike. 3 učitelia z každej školy už požiadali riaditeľa školy o povolenie implementovať metodiku ENTOS so svojimi študentmi nasledovne:

Učitelia podnikania budú učiť teoretickú časť;

Učitelia telesnej výchovy zaškolia študentov v praktických činnostiach;

Učitelia národného jazyka (slovinčina) sa zamerajú na záverečné pracovné listy, ktoré vyžadujú jazykovú prácu na najdôležitejších slovách súvisiacich s vyjadrovaním emócií. Kvôli nedostatku vedomostí o svojich vlastných emóciách majú mladí ľudia často v tomto veku určité ťažkosti s vyjadrením toho, čo cítia,

3. Potenciálny vplyv na formálny a neformálny vzdelávací systém

Odporúčanie/vplyv na školy (najmä na školy odborného vzdelávania a prípravy)

Školenie ukázalo, že metodiku je možné implementovať z oboch hľadísk ako súčasť formálneho aj neformálneho vzdelávania. Metodiku je možné realizovať na tradičných hodinách telesnej výchovy, alebo ju možno realizovať ako mimoškolskú športovú aktivitu. Už samotné precvičovanie ľubovoľných aktivít na hodinách telesnej výchovy môže byť užitočné v oblasti rozvíjania kompetencií žiakov bez prípravy a v takom prípade nie je potrebná žiadna predpríprava či informovanosť žiakov. Metodika s prípravnými a teoretickými časťami sa však odporúča starším žiakom z dôvodu, že môže viesť k lepším výsledkom. Môže sa použiť ako nástroj na podporu rozvoja interdisciplinárnych vzťahov. Študenti sa môžu oboznámiť s podnikateľskými kompetenciami na hodinách výchovy k podnikaniu, na predmete cvičná firma, občianska náuka či dokonca etika. V tomto prípade nie je potrebná žiadna iná príprava a môžu venovať viac času fyzickým cvičeniam. Neskôr je možné požiadať študentov o spätnú väzbu, ktorá opäť zahŕňa interdisciplinárne vzťahy.

Metodika ENTOS môže byť ľahko implementovaná v ktorejkoľvek škole na svete bez ohľadu na typ školy alebo vek študentov. Rozvoj podnikateľského zmysľovania prostredníctvom hodín telesnej výchovy by mohol byť zahrnutý nielen do formálnych osnov telesnej výchovy, ale aj do

mimoškolských aktivít v škole alebo mimo školy. Metodika ENTOS bola vytvorená podľa potrieb odborných škôl, ktoré sa vo veľkej miere zameriavajú na rozvoj podnikateľských zručností svojich študentov. Tento nový a inovatívny prístup využíva hodiny telesnej výchovy na rozvoj dôležitých kľúčových kompetencií žiakov a zároveň robí športové hodiny zaujímavejšími a atraktívnejšími.

Inovatívna metodika by sa dala použiť na všetkých hodinách telesnej výchovy bez ohľadu na vek študentov, ale je potrebné vykonať určité úpravy v teoretickej časti pre mladších študentov, aby bolo možné ľahšie pochopiť hlavné teoretické body kompetencií prezentovaných na tréningu.

Navrhovaná metodika by sa dala využiť nielen na hodinách telesnej výchovy, ale mohla by sa čiastočne integrovať aj do iných predmetov v OVP alebo na iných typoch škôl. Napríklad teoretická časť by mohla byť zahrnutá do výchovy k podnikaniu alebo podobného predmetu a praktické aktivity realizované počas hodín telesnej výchovy. Každý učiteľ môže nájsť užitočný materiál pre svoje hodiny v metodológii a urobiť svoje hodiny zaujímavejšie aj zmenou zaužívaných vyučovacích metód.

Ďalšiu možnosť integrácie metodiky ENTOS je možné realizovať prostredníctvom rôznych klubov alebo mimoškolských aktivít, ako sú cvičné firmy, Junior achievement alebo podobné kluby, mládežnícke alebo vodcovské kluby fungujúce na školách.

Rôzne prezentované aktivity z metodiky je možné adaptovať a využiť v projektových aktivitách na "lámanie ľadov" či teambuildingov a zároveň na vzdelávanie podnikateľských zručností účastníkov.

Metodika ENTOS má veľmi široké spektrum využitia a záleží na užívateľovi, v akej oblasti, spôsobe či oblasti sa bude využívať. Učitelia by si mali uvedomiť, že nie všetky prezentované metodické aktivity budú mať rovnaký efekt vo všetkých triedach a niekedy si to môže vyžadovať doplnenie niektorých informácií, najmä v teoretickej časti z dôvodu neznalosti niektorých tém študentov.

Odporúčanie/vplyv na športové mimovládne organizácie a iné mimovládne organizácie.

Metodika ENTOS zvyšuje podnikateľské myslenie tínedžerov, ale aj mentalitu športových trénerov. Je pravda, že športoví tréneri tlačia svojich hráčov, aby podávali lepšie výkony, no zároveň si s nimi vytvárajú puto a berú do úvahy aj rozdiely v štýloch učenia. Vďaka tomu hráči často venujú 150% úsilie a nie je to náhoda. Môžeme ubezpečiť, že športové mimovládne organizácie sú tým najbližším miestom, kde sa ENTOS automaticky implementuje bez toho, aby

sme o tom vedeli na 100 %. Platí to predovšetkým ako hovoríme v športovom kontexte zameranom na súťaženie.

Vo voľnočasovom športovom prostredí nenájdeme rovnaký postoj k cieľovej orientácii ako v súťažných športoch.

Čo sa deje ak sa nachádzame v bežnom voľnočasovom prostredí, kde sú tínedžeri preto, aby rozvíjali sociálne zručnosti a možno aj zdravé návyky?

Šport prináša veľa výhod. Predchádza zdravotným problémom a zlepšuje koordináciu, obratnosť, rovnováhu a vnímanie priestoru, ale podporuje aj kognitívny rozvoj a posilňuje sebaúctu. Rovnako šport podporuje potrebu skúšať, kým sa nedosiahne cieľ a dosahovanie cieľov vedie k zlepšeniu sebaúcty. Šport tiež učí dôležitosť pravidiel a ich akceptovaniu s dobrou vierou a rešpektom k ostatným. V skratke, šport pomáha rozvíjať disciplínu a cvičiť sebakontrolu. Športové tímy pomáhajú mladým ľuďom pestovať kvalitu disciplíny po zvyšok ich života a ukážu im, že ak chcú uspieť v tom, čo robia, musia to aspoň skúsiť. Ba čo viac, byť súčasťou tímu podporuje rešpekt, toleranciu a rovnosť.

Aj keď šport prináša všetky tieto výhody, je pravdepodobné, že v kontexte voľného času tréner nevenuje toľko pozornosti motivácii introvertných a hanblivých mladých ľudí alebo prispôbovaniu vyučovacích metód štýlu učenia hráčov, ako sa to robí v športových súťažiach. Je to podobná situácia ako v škole na vyučovaní. Presne v týchto súvislostiach môže ENTOS pomôcť lepšie motivovať mladých ľudí, aby robili veci lepšie, a tiež motivovať samotných koučov, aby našli cestu, ktorá obohatí ich sociálnu rolu, pretože metodológia ENTOS bola založená s cieľom vytvoriť u mladých ľudí podnikateľské myslenie. Športoví tréneri môžu v tejto metodológii nájsť koncepcnú cestu, ktorá umožní mladým ľuďom pochopiť dôležitosť tréningu mysle tréningom tela, preto pre športové mimovládne organizácie je najvýznamnejšia teoretická časť metodiky, ktorá sa dá osvojiť a prispôbiť klasickým voľnočasovým športovým aktivitám, Ak tínedžeri pochopia, že sebaúcta je niečo, čo si rozvíja každý z nás a že so sebavedomím sa nikto nenarodí, ich postoj sa môže neuveriteľne zmeniť vďaka uhybniam pred ťažkosťami alebo zlyhaniami. ENTOS podporuje športových trénerov, aby motivovali svojich hráčov, ktorí pracujú priamo s emocionálnou inteligenciou. "Nikdy sa nevzdávaj!" môže byť mottom na vysvetlenie vplyvu ENTOS v tomto športovom kontexte

Ďalším zaujímavým sociálnym prostredím, kde je možné implementovať Metodiku ENTOS, sú mimovládne organizácie, ktoré ponúkajú mimoškolské aktivity, ako sú práve rôzne športy. V tomto kontexte je hlavným cieľom 360° vzdelávanie a práve v tomto čistom vzdelávacom

kontexte môže byť ENTOS lepšie prijatý, pretože hlavným cieľom je vzdelávať mladých ľudí. Pre všeobecné mimovládne organizácie môže byť metodológia ENTOS plne implementovaná tak, ako je uvedená v platforme ENTOS pre školy odborného vzdelávania a prípravy (<https://platform.entos.eu/>). Nič v nej nieje potrebné meniť.

Tvorcovia odporúčaní/politik

Metodológia ENTOS je prospešná pre všetky vzdelávacie kontexty a jej cieľom je byť inkluzívnou a univerzálne adaptabilnou. Metodológia môže byť zaujímavá pre tvorcov politik, ktorí si želajú prijať túto metódu na miestnej úrovni ako spôsob presadzovania politik podporujúcich podnikateľské vzdelávanie pre európskych občanov v súlade s cieľmi a prioritami Európskej komisie s cieľom poskytovať tréningy a inovatívne procesy, ktoré zlepšujú podnikateľské zmýšľanie a mäkké zručnosti, v nadväznosti na to, čo sa navrhuje v časti „Všeobecné ustanovenie o tom, ako udržať podnikateľské vzdelávanie a šport ako nástroj rozvoja komunity a sociálnej intervencie“.

V rámci školského sektora môžu Regionálne riaditeľstvá pre stredné školy rozpoznať, ako ENTOS odráža potreby podnikateľského vzdelávania na stredných školách vyjadrené prostredníctvom oznámenia EK „Agenda nových zručností pre Európu“ (2016). Toto oznámenie poukazuje na možnosť, že Podnikateľské kompetencie môžu podporiť ostatné predmety v stredoškolskom študijnom cykle s cieľom podporiť tiež aktívne občianstvo, kreativitu a zmysel pre iniciatívu mladých ľudí.

V snahe dosiahnuť tieto ciele sa metodológia ENTOS opiera o rámec EntreComp, ktorý je uznávaný na európskej úrovni, a tvorcovia politik sa môžu odvolávať na svoje vnútroštátne zákony o vzdelávaní, ktoré sa zameriavajú na podnikateľské kompetencie, ako napr. [LOMCE](#) v Španielsku, resp. [Sillabo per l'Educazione all'imprenditorialità nella scuola secondaria](#) v Taliansku. Na Slovensku je výchova k podnikaniu súčasťou Národného kurikula a má právnu podporu v záveroch [Rady pre podnikateľské vzdelávanie v rámci OVP](#). Podporuje ho viacero iniciatív programu JA Slovensko alebo Štátny inštitút odborného vzdelávania. Grécko má podobný prístup podľa dokumentu, ktorý je možné na stiahnuť tu:

https://www.schooleducationgateway.eu/el/pub/theme_pages/entrepreneurship-education.htm

Podnikateľské vzdelávanie v Litve je byť integrované podľa pravidiel všeobecných vzdelávacích plánov programov základného a stredného vzdelávania (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f0828f70abe911eb8bc8b1cdd5d7f785/asr>) („Škola predvída, ako začlení národnú bezpečnosť, informačnú gramotnosť, podnikanie, finančnú gramotnosť, protikorupčnú výchovu a ďalšie relevantné témy do vzdelávacieho obsahu a volí spôsoby implementácie:

začlenenie do obsahu predmetu, zadanie ďalšej vyučovacej hodiny, atď. Na realizáciu týchto aktivít sa môžu použiť hodiny navrhnuté tak, aby vyhovovali vzdelávacím potrebám študenta a poskytovali podporu pri učení.”) a všeobecné plány odbornej prípravy (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/85e9a8c0ced911eb91e294a1358e77e9/asr>).

5 MODUL metodológie ENTOS svojim obsahom odráža podnikateľské vzdelávanie identifikované prostredníctvom dotazníkov a cieľových skupín (334 účastníkov – študentov, učiteľov telesnej výchovy a učiteľov telesnej výchovy). Učitelia aj tréneri zdôraznili potrebu rozvíjať v škole viac mäkkých zručností. Učitelia si myslia, že predmet telesnej výchovy v škole nie je dostatočne hodnotený vzdelávacou komunitou, najmä v Taliansku a Španielsku. Podľa nich môže ENTOS zvýšiť hodnotu športových aktivít a tým zlepšiť kariéru telesnej výchovy v zmysle aktívnej spolupráce s ostatnými učiteľmi podieľajúcimi sa na kognitívnom rozvoji žiakov.

V tomto zmysle metodológiu ENTOS podporujú dva kľúčové aspekty:

- Metodológia zdôrazňuje potrebu politik, ktoré uznávajú, že hodnotné učenie sa uskutočňuje v mnohých odlišných vzdelávacích prostrediach, než sú tie, ktoré poskytujú formálne vzdelávacie systémy.
- Metodológia zdôrazňuje potrebu politik, ktoré uznávajú nepriame a základné zručnosti, znalosti a postoje, ktoré sa rozvíjajú prostredníctvom športových aktivít prispievajúcich k procesu celoživotného vzdelávania, ktorý je hodnotný v kontexte neustálych inovácií a potrebnej transformácie.

Nižšie sú uvedené odporúčania pre politikov a tvorcov rozhodnutí pri implementácii metodológie ENTOS na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. Cieľom týchto odporúčaní je zjednotiť uznávanie a validáciu kompetencií, aby sa uľahčil vstup do formálneho vzdelávania alebo jeho progres.

Odporúčania:

- Jasné definovanie problému s cieľom riešiť aktuálny stav na základe výskumu a údajov, ktoré sú k dispozícii v intelektuálnom výstupe č. 1 (IO1) projektu ENTOS.
- Podporu a uznávanie rozvoja podnikateľského vzdelávania prostredníctvom neformálneho vzdelávania je potrebné posilniť validáciou nadobudnutých kompetencií, napríklad odznakmi ENTOS, ktoré možno získať po ukončení online tréningu ENTOS.

- Stanovenie jasnej štruktúry pri implementácii metodológie ENTOS a používanie zdrojov školenia a odporúčaní, ktoré tvoria silné stránky metodiky, vrátane implementácie času na reflexiu a pracovných listov.
- Kladením dôrazu na zručnosti, vedomosti a postoje sa metodológia zameriava na rozvoj a ocenenie sebareflexie, sebauvedomenia a sebahodnotenia ako kompetencií.
- Podpora zmiešaných učebných metód, ktoré uľahčujú digitalizáciu a inklúziu, ktoré sa používajú v projekte prostredníctvom platformy ENTOS. Platforma je bezplatne dostupná pre študentov aj učiteľov telesnej výchovy.
- Byť inkluzívny a prispôsobivý rôznym vzdelávacím prostrediam a sektorom, od odborného vzdelávania až po tie neformálne a formálne, aby sa medzi učiteľmi telesnej výchovy a športovými pedagógmi začlenilo podnikateľské zmýšľanie a myslenie aj za hranicami.
- Podpora iniciatív, ktoré reagujú na súčasné potreby a výzvy v kontexte post-Covid 19, zameraných na rozvoj podnikateľských a digitálnych zručností, ktoré zvyšujú odolnosť.

Odporúčanie/vplyv na európske univerzity

ENTOS je inovatívna metodika, ktorá umožňuje výučbu telesnej výchovy na školách odborného vzdelávania a prípravy. Vzhľadom na to, že niektorí študenti telesnej výchovy na vysokých školách by sa v budúcnosti mali stať učiteľmi, navrhujeme implementovať tréning ENTOS s možnosťou získať kredity podľa vlastného výberu v študijných osnovách vysokých škôl. Na navrhnutie novej aktivity oprávnenej na kredity s voľným výberom existujú špecifické administratívne cesty, ktorými sa treba riadiť. Vtakýchto prípadoch je potrebné kontaktovať príslušné oddelenie alebo komisiu zodpovednú za tvorbu učebných osnov a predloženie návrhu kurzu.

Návrh musí obsahovať:

- Podrobný popis obsahu školenia a jeho cieľov
- Informácie o tom, ako je obsah školenia v súlade s akademickými cieľmi a poslaním univerzity
- Akékoľvek relevantné kvalifikácie alebo skúsenosti navrhovaného školiteľa(ov)
- Akékoľvek relevantné materiály alebo zdroje, ktoré sa použijú pri školení
- Informácie o tom, ako bude školenie hodnotené a hodnotené

Je dôležité, aby bol návrh podrobný a dobre pripravený, aby sa preukázala hodnota obsahu školenia a jeho schopnosť uspokojiť potreby študentov.

Je tiež dobré uviesť odôvodnenie, prečo by mal byť kurz ponúkaný ako možnosť nadobudnutia kreditov s voľným výberom. To môže zahŕňať informácie o dopyte po kurze medzi študentmi, relevantnosti kurzu pre váš študijný program alebo akademické poslanie univerzity a akékoľvek ďalšie relevantné úvahy.

Pred odoslaním návrhu môže byť užitočné prediskutovať návrh s akademickým poradcom alebo inými členmi fakulty, aby ste získali spätnú väzbu a usmernenie.

V každom prípade, ak máte v úmysle o to požiadať, môžete nás požiadať o podporu o prípravu vášho návrhu.

Okrem toho môžu univerzitné katedry integrovať metodiku ENTOS do svojich učebných osnov v príslušnom manažérskom kurze alebo ako ponúkaný voliteľný kurz pre svojich študentov s cieľom vybaviť ich ďalšími zručnosťami, ktoré sú cenné a potrebné pre ich úspešné podnikateľské kroky v budúcnosti.

Jedna z často kladených otázok mladým študentom počas štúdia je, či študujú dennou formou alebo súčasne pracujú, čo je v dnešnom svete už bežné. Každý študent našej doby na univerzite si musí odpovedať na otázku, či je pripravený pracovať ako podnikateľ. Každé odvetvie, a ešte viac v čase krízy, potrebuje nové poznatky, iné nápady a alternatívne spôsoby podnikania od ľudí, ktorí vedia využiť meniace sa návyky spoločnosti v neustálom pohybe. Šport, odvetvie veľkých podnikateľov, má niekoľko skvelých príkladov. Ale nie je samozrejmé, že každý freelancer (podnikateľ) je dobrý podnikateľ.

Podľa pilierov projektu ENTOS učenie sa novými skúsenosťami, vyrovnávanie sa s neistotou, nedostatok bezpečia, riskovanie, kreativita, iniciatíva, sebauvedomenie a sebaučinnosť, zdravá ctížiadostivosť, túžba napredovať, zvedavosť, vytrvalosť, predstavivosť, schopnosť predstaviť si to, čo ostatní nevidia, to sú vlastnosti, ktoré na základe skúseností definujú budúcnosť každého podnikateľa. Aj keď sa vo väčšine prípadov podnikateľ rodí z núdze a riadi sa španielskym prísloviem „hlad bystrí rozum“, potreba nájsť financie na tréning a rozvoj svojho podnikateľského projektu, čo je ďalší krok a predstavenie startupu potenciálu investorov, musí byť dobre naplánovaná a zdôvodnená a tu je potrebná pomoc univerzitého vzdelania orientovaného na podnikanie. Mladí podnikatelia musia prezentovať dobrý projekt, veľmi dobre naplánovaný, veľmi dobre analyzovaný, konzistentný, s dobrým tímom za sebou a tiež musia byť ochotní riskovať svoje zdroje, svoje peniaze a odvieť trvalú, uvedomelú a tvrdú prácu. Môžete mať skvelý podnikateľský nápad, ale ak nie ste ochotní investovať nielen časť svojich peňazí, ale aj svojich vedomostí a času, nikto iný do skvelého nápadu investovať nebude.

Toto strategické plánovanie by malo byť založené na zdravom rozume a vzhľadom na rýchlosť sveta, v ktorom žijeme, ktorý sa každým dňom zrýchľuje, je potrebné ho s určitou pravidelnosťou aktualizovať. Niektorí ľudia hovoria, že každých šesť mesiacov, ale minimálne každý rok musíte prehodnotiť strategický plán, ktorý ste urobili, pretože svet, životné prostredie a okolnosti sú určite iné“, a práve v tom vám môže pomôcť univerzita. Skvelý podnikateľ sa nebojí riskovať. Dôležité je však vedieť, kedy vytrvať alebo prestať s podnikateľským zámerom, investíciami do nových vecí a nových služieb, kedy sa venovať tréningu, rekreácii. Zlepšovanie a rozvoj zdravia by mali byť stredobodom podnikania v športe.

4. Všeobecné ustanovenie o tom, ako udržať podnikateľské vzdelávanie a šport ako nástroj rozvoja komunity a sociálnej intervencie

Športovým mimovládny organizáciám navrhujeme extrapolovať teoretické časti modulov a vysvetliť mladým ľuďom dôležitosť každej uvedenej zručnosti. Aby ste mohli pracovať s mladými ľuďmi, nemusíte im vysvetľovať EntreComp Framework. To, čo jednoducho potrebujú, je pochopiť, že zručnosti sú niečo, čo treba trénovať, aby sa posilnili, a vďaka tomuto úsiliu založenému na dôslednosti môžu mať konečne úspešný postoj k životu. Použitím metodológie ENTOS budete schopní motivovať celú skupinu a lepšie porozumieť ich štýlu učenia, a tým aj lepšie definovať svoju vyučovaciu stratégiu tak, aby bola prístupom šitým na mieru. To vám v prvom rade prinesie posilnenie sebaúcty vašich žiakov, ktoré je základom pre prácu na akejkol'vek podnikateľskej kompetencii, pretože zvyšuje sebaúctu.

V MVO, ktoré ponúkajú mimoškolské aktivity, je možné metodológiu ENTOS úplne prispôbiť, pretože ich vzdelávací cieľ je všeobecný a šport predstavuje nástroj. V podstate pri tomto druhu mimovládnych organizácií je hlavným cieľom vzdelávať a nie je dôležité ako, ale čo.

Po absolvovaní modulov vám navrhujeme implementovať metodológiu ENTOS s vašimi deťmi tak, že začnete s MODULOM 5: Sebauvedomenie a seba-Účinnosť“ a pokračovať MODULOM 1 “Učenie sa prostredníctvom skúseností“. Čo robí MODUL 5 zaujímavým je najmä skutočnosť, že je to aktivita súvisiaca s „Osobnou SWOT analýzou“, ktorá umožňuje mladým ľuďom rozvíjať ich sebauvedomenie ako prvý krok úžasného dobrodružstva s metodológiou ENTOS. Na to, aby ste si naplánovali, ako posilniť ktorúkoľvek zručnosť, je nevyhnutné najprv poznať seba. To je dôvod, prečo až po rozvinutí sebauvedomenia a sebaúcty môže byť relevantné pracovať na module Učenie sa prácou, pretože mladí sa začnú menej hanbiť za svoje „zlyhanie“ pred ostatnými. Aj v tomto module niektoré aktivity opätovne navrhujú koncept sebauvedomenia a sebaúcty, čo

vytvára pevné spojenie medzi týmito dvoma modulmi, ktoré zaručujú úspešný proces učenia vašich detí.

Po týchto 2 relevantných moduloch sa môžete slobodne rozhodnúť, ako budete pokračovať v tréningu. Najzložitejší je pre nich MODUL 2- “Vyrovnať sa s neistotou, nejednoznačnosťou a rizikom“, preto ho odporúčame použiť ako posledný.

5. Záver

Výsledky ENTOS dokazujú, aké užitočné môžu byť projekty, keď sú „šité na mieru“ a dobre naplánované. Partnerstvo krok za krokom riadilo a implementovalo aktivity, ktoré nám pomohli dosiahnuť naše ciele. Pilotná aktivita nás uistila, že počiatočná myšlienka bola správna a hodnotná.

Žijeme v časech, keď je rozvoj zručností a kompetencií dôležitejší ako kedykoľvek predtým. Každodenná prax ukazuje, že podnikateľské kompetencie sú pre mladých ľudí dôležité nielen preto, aby sa stali podnikateľmi, ale aby boli úspešní v akejkoľvek kariére alebo v živote. Táto skutočnosť je známa už niekoľko rokov a školy/vzdelávacie inštitúcie robia všetko pre to, aby našli správnu cestu, ako nasmerovať vzdelávanie do tejto oblasti. Je však tiež známe, že to nie je jednoduchá cesta, najmä keď školy a inštitúcie musia hľadať odborné materiály na inováciu učebných osnov rozvíjajúcich kompetencie žiakov.

Metodológia ENTOS je inovatívny nástroj, ktorý ponúka učiteľom a školiteľom jednoduchý, atraktívny a efektívny spôsob rozvoja podnikateľských kompetencií prirodzenou metódou kombinujúcou fyzické aktivity s teóriami EntreComp Framework. Nevyžaduje si to žiadne dodatočné zdroje, čas ani kvalifikáciu. Vyžaduje si to len vôľu, energiu a určité teoretické znalosti od tých, ktorí sa rozhodnú túto metodiku prijať. Výsledok projektu ponúka učiteľom a školiteľom kompletný nástroj, ktorý im pomôže sa s ním zoznámiť. Webová stránka projektu obsahuje množstvo užitočných materiálov na štúdium, platformu, množstvo zaujímavých zdrojov, ako aj školiaci balík vedúci od niektorých teoretických začiatkov až po praktické cvičenia a hodnotenie v 6 rôznych jazykoch.

Veríme, že tieto výstupy a výsledky projektu sa stanú obľúbenými medzi tými, pre ktorých sú určené a pomôžu viesť školstvo a šport správnym smerom k príprave mladých ľudí na úspešný život.